

prikazi–recenzije

Book Reviews–Recensions

Josip Blažević, *New age i kršćanstvo* — *Enciklopedijski priručnik*, Verbum, Split, 2013, 838 str.

Najnovija knjiga dr. sc. Josipa Blaževića pod naslovom *New age i kršćanstvo* s pravom se može i treba nazvati enciklopedijskim priručnikom. Ovo djelo u izdanju Verbuma iz Splita ima 838 stranica teksta, orijentirano je interdisciplinarno, otvoreno za dijalog s drugim svjetonazorima i kao takvo veliko je obogaćenje hrvatske bibliografije.

Na samom početku, autor donosi misao glavne protagonistkinje *New agea*, Marilyn Ferguson, koja za ovaj pokret kaže da je to mreža bez voda, a ipak velike snage, s konačnim ciljem da u ovaj svijet uvede radikalnu promjenu, i to na planetarnoj razini. »*New age* se javno deklarira kao blaga zavjera, slatka urota, zavjera u znaku Vodenjaka. Vodenjakova zavjera predstavlja hod prema nepoznatome, novom, neizvjesnome, uz obrazloženje da nas poznato i vidljivo samo razočarava« (str. 65). Prema Marilyn Ferguson, glavnoj protagonistkinji *New agea*, ovaj pokret čak će prekinuti kontinuitet povijesti i priprema radikalnu promjenu namećući novu paradigmu filozofije povijesti zapadne civilizacije. Imajući na pameti ovu činjenicu, postaje jasno kako je knjiga *New age i kršćanstvo* Josipa Blaževića nasušno potrebna, svojevrstan kompas koji će zasigurno pomoći mnogima da se ne izgube u labirintu globalne mreže *New age-pokreta*. Ovaj je pokret zavodljiv,

nudi teorijske modele brze samopomoći koji obećavaju čudesnu promjenu bez velikoga truda, a ta je zamka oduvijek bila popularna i u svoju mrežu hvatala naivne osobe koje su tražile sreću bez većega napora. Autor ove jedinstvene knjige na razumljiv i uvjerljiv način raskrinkava iluzije *New agea*, budi u čitatelju kritičku sposobnost zreloga razlučivanja svjetla od tame i potiče ga na ispravno razlikovanje duhova.

Sadržaj knjige *New age i kršćanstvo* obuhvaća uistinu sve što je obuhvaćeno globalnom mrežom ovoga pokreta, slijedeći logičku strukturu nastanka, trenutnoga stanja i budućnosti *New agea*. Dvadeset logičkih cjelina autor je obradio u isto toliko poglavlja. Tako prvo poglavlje donosi kronologiju *New agea* počevši od njegovih preteča (1717–1900), širenja i krize samoga pokreta, najavljujući njegovu budućnost nazivom *Next age*. Drugo poglavlje odgovara na pitanje što je *New age*. Iako nije lako dati sveobuhvatnu definiciju, ipak se može reći da je to pokret koji obuhvaća razne ideologije od istočnjačkoga panteističkog monizma preko neopoganstva do modernih psihologijskih metoda koje nude preobrazbu svijesti čovjeka koji bi trebao misliti globalno, a djelovati lokalno. Treće poglavlje analizira Doba vodenjaka koji je od posebne važnosti za ovaj pokret. Četvrto poglavlje osvjetljava razna milenaristička shvaćanja u sklopu *New agea*. Peto poglavlje pojašnjava utjecaj (neo)gnoze u *New ageu*. Šesto poglavlje donosi kristologiju *New agea*. Kanaliziranje raznih poruka obrađeno je u sedmom poglavlju pod nazivom *Channeling*. Osmo poglavlje govori o značenju *New agea* za odgoj i analizira njegove (anti)pedagoške metode. Glazba *New agea* obrađena je u devetome poglavlju. Razni psihologijski pravci novoustrojene metode psihološke pomoći *New agea*, sadržaj su desetog poglavlja pod nazivom »Psihologija

New agea«. Tu su predstavljeni glavni protagonisti iz svijeta psihologije koji su zaslužni za pružanje uporišta psihološkoj paradigmi *New agea*. Ovo poglavlje završava prikazom eneagrama.

Jedanaesto poglavlje obrađuje medicinu *New agea*. U dvanaestome poglavlju autor je analizirao fiziku *New agea*. Teatologija *New agea* sadržaj je trinaestoga poglavlja. Utjecaj istočnjačkih borilačkih vještina na razvoj *New agea* obrađen je u četrnaestome poglavlju. Petnaesto poglavlje analizira odnos *New agea* i sekta. Odnos *New agea* i politike autor razmatra u šesnaestom poglavlju. Beletristika *New agea* sadržaj je sedamnaestoga poglavlja. Osamnaesto poglavlje govori o žarištima i centrima *New agea*. Ekspozicije i nadahnutiji *New agea* obrađeni su u devetnaestome poglavlju. Konačno, dvadeseto poglavlje donosi kršćansku prosudbu *New agea*.

Posebna je vrijednost ove knjige u metodi interdisciplinarnoga pristupa koju autor koristi u analiziranju tako raznolikoga sadržaja. Ovaj pokret uistinu je osvjetljen sa svih strana jer je promatran u raznim vidovima znanstvenoga istraživanja: fenomenološki, psihološki, filozofski, sociološki, biblijski, teološki, glazbeno. Autor ovoga enciklopedijskog priručnika je teolog, svjestan da nije stručnjak za ostale znanosti koje su prisutne u djelu pa je zato angažirao izvrsne stručnjake koji su provjerili ispravnost njegovih tvrdnji i zaključaka u knjizi.

Vrijednost ovoga priručnika odražava se u činjenici da autor, gdje god je to potrebno i moguće, donosi izvornu misao samih protagonista *New agea* kojoj onda pristupa kritički, kroz prizmu svoga svjetonazora kršćanske provenijencije. U vezi s time, autor kaže da će posegnuti i za brojnim drugim izvorima kako bi što bolje i objektivnije prikazao nauku ovoga pokreta (1. poglavlje). Objek-

tivan je u svome analitičkom pristupu tematici *New agea*. On vidi i pošteno priznaje pozitivne strane ovoga pokreta kao što su povratak prirodi, briga za ekologiju, poziv na humaniziranje međuljudskih odnosa, žurni povratak k stavu vrijednosti i okretanje duhovnosti. Autor napominje da je *New age* svijetu u koji se uselila tehnička hladnoća i strah od samouništenja, probudio nadu u mogućnost drugačijega (alternativnog) svijeta i za to mu treba odati priznanje (1. poglavlje). Prema tome, Josip Blažević je uvjeren da kršćanstvo i *New age* imaju dodirnih tema na kojima mogu surađivati i graditi dijalog svjetonazora. *New age* je probudio velike čežnje i očekivanja značajnoga broja ljudi. Autor je uvjeren da to nije bez djelovanja Duha Svetoga. Međutim, *New age* ne može ispuniti probudene čežnje i potpuno zadovoljiti ljudsko srce. Vratiti čovjeka ponovno u raj može samo Onaj koji je iz Neba došao. Prema kršćanskom vjerovanju, to je jedino Isus Krist, Sin Božji. Ovu temu autor uvjerljivo i dokumentirano obrađuje u posljednjem poglavlju svoje knjige.

Činjenicama koje navodi autor dopušta da govore, ali ne dopušta da ga ideje *New agea* upletu u svoju mrežu, nego ih, prema potrebi, raskrinkava i ukazuje na njihov izvor te mogući pogubni utjecaj na pojedinca i društvo. S tim u svezi Josip Blažević donosi uvjerljiv primjer krivotvorene novčanice koja vlasniku budi nadu u blagostanje, a potom ga razočarava. »Baš kao i krivotvorena novčanica (ne)sretnom pronalazaču koji ne umije razlikovati njezinu pravu (ne)vrijednost, neupućen da iza prave novčanice stoji u bankama polog u zlatu, dok iza krivotvorene ne stoji ništa (i nitko). Izvanjska sličnost svjetonazora *New agea* s duhovnim učenjima prepoznatljivim u velikim religijama, zbunila je mnoštva nevična duhovnom

razlikovanju te im probudila neosnovani optimizam« (str. 115).

Uz spomenute zaslužene pohvale ovomu djelu, smatram da se ono može još usavršavati i poboljšavati, metodološki i sadržajno. Neke teme preširoko su obrađene tako da se nešto već rečeno, iako u drugome obliku, nepotrebno ponavlja (10. pogl.). U 10. poglavlju koje govori o psihologiji *New agea*, autor donosi prijeporna mišljenja o kontroverznome eneagramu, metodi dubljega upoznavanja devet psiholoških struktura ili tipova ličnosti. Treba priznati da autor objektivno donosi razna mišljenja o eneagramu, ali također zauzima i svoj kritički stav prema vrijednosti eneagrama. Iako eneagram ima sumnjivo, odnosno nepoznato podrijetlo i razna tumačenja, ipak smatram da ova metoda otkrivanja pozitivnih i negativnih strana vlastitoga karaktera zaslužuje više pozornosti jer eneagram ima u sebi također pozitivnih i prihvatljivih elemenata. Naime, nasuprot većini psiholoških metoda i tehnika *New agea* koje promiču ideju samoostvarenja bez potrebe istinskog obraćenja, eneagram uz pozitivne navodi i negativne vidove svakoga od devet tipova osobnosti, kao i životne zamke i zablude prisutne u svakome tipu osobnosti te traži ozbiljno zalaganje i radikalno obraćenje kao autentičan put do slobode. Eneagram nije put spasenja, to nije duhovna, nego psihološka metoda upoznavanja sebe. Ako ga se ispravno shvati, može pomoći osobi da bolje upozna sebe, da uvidi svoju ograničenost i zarobljenost, svoje zablude, iluzije i zamke u koje lako upada ako ih na vrijeme ne otkrije. Spasenje čovjeku donosi vjera u Isusa Krista, a ne eneagram niti bilo koja druga psihološka metoda. Kad je u pitanju eneagram, mislim da se i ovdje može primijeniti načelo koje je dao sv. Pavao: »Sve provjeravajte, što je dobro, zadržavajte« (1 Sol 5,21). Eneagram ima u sebi prihvat-

ljivih elemenata koji mogu pomoći osobi da upozna sebe, napose one skrivene i tamne strane vlastite osobnosti, koje ne želimo sebi priznati.

Sve u svemu, enciklopedijski priručnik pod nazivom *New age i kršćanstvo* vrijedna je knjiga koja će veoma obogatiti »bibliografski prostor« hrvatske religiozne i svjetovne stvarnosti. Ovako sustavnoga i sveobuhvatnoga, a u isto vrijeme jasnoga i znanstvenoga pristupa fenomenu *New agea* do sada u Hrvatskoj nije bilo. Stoga sam uvjeren da će ovaj priručnik ispuniti želju svoga autora i mnogima biti pouzdan svjetionik na moru uzburkanih i opasnih valova *New agea* koji su dobrano zapljusnuli i hrvatsko podneblje. Zaslužene pohvale i zahvale idu prije svega autoru, franjevcu konventualcu Josipu Blaževiću, kao i izdavačkoj kući Verbum iz Splita koja je enciklopedijski priručnik lijepo uredila, obogatila brojnim fotografijama, popisom obilne literature te kazalom imena i pojmova.

Mijo Nikić

Slavica Buljan — Franjo Pšeničnjak (ur.), *Bog je tako ljubio svijet. Papinske enciklike i poruke o štovanju Srca Isusova*, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, Zagreb, 2013, 164 str.

Ova knjižica zbirka je papinskih enciklika o Srcu Isusovu u posljednjih stotinu godina. U njoj su sadržane enciklike *Annum sacrum — Sveta godina* pape Leona XIII. od 25. svibnja 1899., *Miserentissimus Redemptor — Premilosrdni Otkupitelj* pape Pija XI. od 8. svibnja 1928., te *Haurietis aquas in gaudio — S radošću ćete crpsti vodu* pape Pija XII. od 15. svibnja 1965., koju je napisao uz stotu obljetnicu svetkovine Srca Isusova. Knjižica sadrži i papinske dokumente o štovanju Srca Isusova: Apostolsko